

Simplicissimus Budapestje

BEVEZETÉS A KORSZERŰ SZNOB- ÉS HEDONIZMUSBA, VALAMINT AZ ALKALMAZOTT EMBERLESÉS TUDOMÁNYÁBA

Utoljára a József nádor téri mélygarázsról

Titokzatos hölgyolvasónk, a pesti Mély Torok ismételten reflexiót küldött cik-künkre – nem állhatom meg, hogy be idézzek egy passzust:

„Pompás érvelés, ám a figyelemreméltó megállapítások egyikével mégis vitatkoznék. Ha a környezeti terhelés kapcsán ránézünk a térképre, sőt a lehetséges közlekedésszervezési modellekre, látható, hogy ez a (leendő) garázs közvetlenül városi fő közlekedési útvonal mellett van, a többi (kivéve a kicsi Gresham garázst) nagy vagy nagyobb távolságra van a fő közlekedési vonalaktól és mellékutacákon közelíthetők meg, ahol tényleg nő a terhelés.

Ez még a tágabb, VI. és VII. kerületi, belterületi emeletes vagy gépi garázsoknál is így van... Amúgy ha már szóba hoztam: a Gresham azért kicsi és nem nyúlik az eredeti elképzelés szerint a MTA székháza elé, megoldva annak parkolási gondjait, mert a köztisztület saját magával sem tudott megegyezni. Az építész akadémikus támogatta – (ő évtizedek óta az intézmény saját építményei orákuluma) ám a vezetőséget megosztott volt: hol egyetértettek, hol fantaszta terveknek találták (az Akadémiának egy fillérébe sem került volna). Végül is az építető nemzetközi konzorcium csak a Fővárossal állapodott meg, mivel Demszky ragaszkodott ahhoz, az Akadémia előtti területről nélkülük nem dönt. Egyébként jelentős összeg ment el (végül feleslegesen) arra, hogy az itt húzódó, téglalobozatos, hatalmas feszítvú, csónakkal is járható, ún. párizsi típusú csatorna alatt hogyan bújhat át a garázs.”

Általános benyomások az új Széll Kálmán térről

Vártam néhány napot a tér megnyitása után és egy hétköznap délután – kifejezetten muzeális céllal – kimentem. Metróval érkeztem, mert azt szerettem volna, hogy minden előzmény nélkül, egyben érjen az élmény.

Meg kell mondanom, igencsak jól éreztem magamat, méghozzá minden fenntartás nélkül. Valami diadalmas öröm fogott el. Hogy sikerült valami, ami nagy késéssel ugyan, de átpozícionál egy jelentős közteret Budapesten (sőt Budán!)

Az is eszembe jutott, mint „reakciónak”, hogy most ezt a teret már érdemes Széll Kálmán térnek hívni – a Moszkva tér név most már végleg elfoglalhatja helyét a koszos, lepukkant, embervásáros nosztalgia panteonban.

Szétszálaztam a diadal-érzésemet, és a következő örömteli dolgokat találtam.

1.) Friss, 21. századi köztér jött létre, amely se nem kellemkedően régies, de nem erőltetetten modernkedő. Korunk terméke, lehetne bárhol Európában és ez egyáltalán nem baj. Az észak felé álló, szedett-vedett, foghíjas térfal egy-két évtizeden belül el fog tűnni, és ehhez az építészeti nyelvhez igazodik majd.

2.) Az építészet dolga elsősorban valamely funkció szolgálata, és az új Széll Kálmán tér esetében ezt a tervezők az ingyenes városi találkahely szerepben találták meg. Van tribünszerű, emelkedő padrendszer – ez tűnik a fő helynek. Van aztán a Csaba utca felé vezető lépcső mellett, arra merőleges néhány egyedi tervezésű pad, és van szétszórva a téren nagy számú, semmihez sem hasonlító fém és fa szerkezetű. Sőt a virágágyások kő és gránit széle is pad kiképzést kapott.

3.) A tér régóta húzódó átalakítása nem hasonlít semelyik más közelmúltbeli vagy jelenlegi nagy projekthez. Szükségességét nem övezte vita, hiszen már a rendszerváltás előtt aktuális lett volna. A pályázatok közül szakmai alapon választottak, az akkor fénykorát élő BKK bábáskodása alatt. Nem fűződött hozzá politikai csatározás – mint az utóbb nagy sikerűnek bizonyult Kossuth téri átalakításhoz. Nem is beszélve a Liget és a Vár ügyéről.

Hét konkrét megfigyelés az új Széll Kálmán térrel kapcsolatban

Fényesen beigazolódtott, hogy érdemes volt megtartani a metrólejárat legyezőszerű épületét. Másképpen: a költségkeret nem tette lehetővé a lejárát áthelyezését: és ez jó megkötés volt. A pavilon megtisztítása nagyon jól sikerült. A homlokzatába helyezett két kiegészítő hasáb igazi kortárs gesztus, nekem nagyon tetszik. Szerintem jó ötlet volt (mondjuk úgy, „nekem bejön”, hogy) sok a szilárd felület, zöld csak mutatóba akad. Ez egy nagy forgalmú városi közlekedési csomópont, képmutatás lett volna park formájában újra fogalmazni. Nem vagy csak arányta-

lan nehézségek árán lehetett volna fenn tartani. A háromszög alakú facsoportok (melyek nyilván megerősödnek és megnőnek majd az évek során) jól mutatnak. Szintén jó ötletnek érzem a közeletbe rajzolt közlekedési irányokat, melyek közül nem egy este világít is. Ez a tér karaktere: átjárunk rajta, ez a fő szerepe (a találkahelység mellett.)

A tér túlnyomórészt modern, sőt kortársi eszközökkel él. Összesen két múltba révedő gesztust találni: az órát és a két térképdarabot. Az előbbi remek ötlettel a régi, legendás óra emlékét őrzi meg (bár minden irányból sajnos nem látható az óra – az ember egy-egy gyors áthaladás közben nem kíváncsi arra, hányadika van... átprogramozással nyilván javítható a hiba.)

A másik a két régi térképdarab. Ahhoz nem ártana némi magyarázat – talán majd lesz.

Sokan köszörülték a nyelvüket a virággyások szélén elhelyezett tucatnyi bronz szobrocskán. Madarak, csiga, esernyő, pénzárca: mint az egyik tervező beismeri, ezeket a gördeszkások elleni intelligens védelem ihlette.

A sok érdekes szétszórt szék között különös, oldalról háromszög alakú „könyöklőket” is fel lehet fedezni. Mintha arra szolgálna, hogy laptopot helyezzenek rá, vagy rögtönzött sajtótájékoztató pulpitusa legyen.

A tér közepi, állandóan változó műsorú szökőkút nagy örömforrás az arra járó gyerekeknek. És nem csak nekik.

Sokféle, részben romlandó anyagot használtak fel a tér építői. Költséges, gondos fenntartói igyekezettel lehet csak a minőséget megtartani. Reméljük, szép kerek összeget terveztek erre a Főváros pénzügyesei.

(Az Építész Stúdió Kft. és Lépték-Terv Tájépítész Iroda közös munkája. Vezető építész tervezők: *Fialovszky Tamás, Hőnich Richárd, Keller Ferenc, Félix Zsolt, Solyom Benedek és Nagy Iván.* Tájépítészeti szakág: *Szakács Barnabás, Liziczai Sándor.* Munkatársak: *Jedlicska Gergő, Kenéz Gergely*)

A város mint gondnok, mint színházi rendező

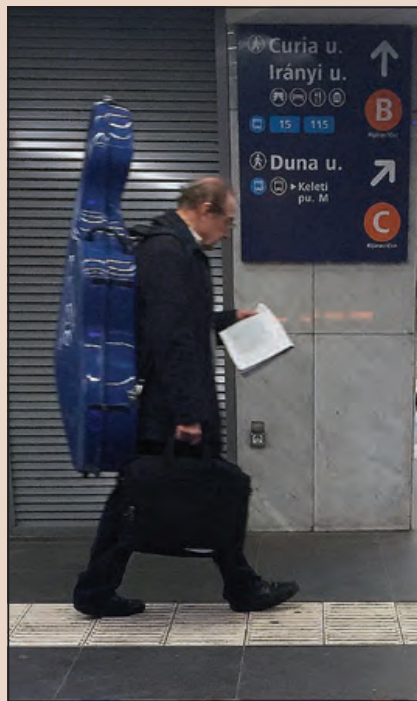
Fentebb a gondos fenntartói igyekezetet emlegettem, nem kis szorongással. Ez arról jutott eszembe, hogy a minap a Ferenciek tere metróállomáson szálltam ki, és elképesztett, mennyire lepusztult az onnét kivezető aluljáró. Természete-

sen a hajléktalanok miatt. Sajnos legutóbbi ilyen tárgyú elmélkedésünk óta sem akadtunk rá a bölcsek kövére, nem tudjuk, az általános jóléten kívül (tripla ilyen magas életszínvonal) milyen módszerrel lehetne elérni, hogy helyezzük „megoldódjon”. (Azaz a kihullók száma egy-két nagyságrenddel csökkenjen.)

De nem is ezért hozom szóba a mindenki által jól ismert sajnálatos helyzetet. Hanem mert amikor már percek óta, visszafojtott fejcsóválással, rosszkedvűen álldogáltam ott, feltűnt egy ismerős alak, hátán egy nagy méretű, kék műanyag tok, jobb kezében fekete aktatáska, a bal kezében egy napilap, amelybe menet közben mélyen belemerült. Elég lassan haladt, volt időm a telefonomat előkapni. De élességállításra már nem maradt idő: a háttérben álló tábla lett éles, az előtte elhaladó, a betűkelt faló ember – ugye meg tetszettek ismerni – nem más, mint minden idők egyik legnagyobb magyar csellistája, *Perényi Miklós*.

Meg se kellett nézni, tudtam, hogy 1948-as születésű: azaz hatvannyolc éves. Kilencc évesen adta az első koncertjét a Zeneakadémián...

Budapest, mint minden nagyváros: egyszerre lehúzó és felemelő.

Simplicissimus hősei a honlapon

Régi adósságunkat sikerült törleszteni lapunk öregecske honlapján: végre önálló menüpontot kapott az (áttételesen) a Nagy Budapest Törzsasztal által kiadott

díj. Itt meg lehet tudni, hogy milyen szabályok alapján ítélik oda, kik kaphatják és kik nem. Éves bontásban, fénykép kíséretében ott szerepel az eddigi hét díjazott oklevél szövege indoklás. Abban pedig ugrópontok segítik a tájékozódást: kattintással tovább lehet lendülni ama teljesítmény(ek) honlapjára, amivel a díjakat kiérdemelték. Az eddigi hét díjat egyébként hárman egyedül, négyen párban nyerték el. Tessék máris gyűjteni a jelölteket.

Törzsi polarizálódás a Facebookon

A nagy Budapest Törzsasztal a városról való gondolkodás műhelye. Az asztal körül szinte kizárólag városvédő hajlamú emberek ülnek, legtöbbször a „nem, nem soha!” nézetten állnak, ha régi épület átalakítása kerül szóba. Innét indult ki a Szépművészeti Múzeum eredeti bővítési programjának megbuktatása is. Szerecsére a fizikai és a képletes (virtuális, levelezőlistán működő) törzsasztal körül érveket ütköztetve beszélgetünk. Nem így a Facebookon. Itt különösen a Liget projekt kapcsán érezhető a zsigeri anyázás. Nem kerülhet sor az érvek, programpontok, elemek külön-külön való mérlegelésére, hanem az emberek az el-lenszenvükhöz válogatják az érveket.

Néhány éve a New Yorker magazinban olvastam egy cikket arról, hogy az internet hogyan járult hozzá a vélemény-polarizációhoz politikai kérdésekben. (A példa a különös, ma is élő USA-beli mozgalom volt: néhány tízezer ember még jóval *Obama* beiktatása után is szentül meg volt győződve arról, hogy az elnök születési anyakönyvi kivonata hamis: nem az országban született – jogszerűen nem lehetne elnök.) Az emberek világszerte egyre inkább csak az olyan véleményeket olvassák el, amelyek nagyjából egyeznek a sajátjukkal.

A Budapesttel kapcsolatos Facebook bejegyzésekből kirajzolódik az egyre keményedő törzsi hozzáállás. Csak flamand és vallon tábor van – amikor egyre nagyobb szükség lenne belgákra.

A két tábor közötti átjárásra pedig szinte nincs is példa. Talán csak a Kossuth térrel kapcsolatban találkoztam ilyen-nel. A téren lakó barátom, egy évvel az építkezés elkészülte után, kicsit keserű mosollyal az arcán, félrevent, és bevalotta. Hogy el kell ismernie... Lényegében tetszik neki. Sose gondolta volna... Éljen az intellektuális becsület – a törzsi szellem ellenében. ●